

สรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลของการวิจัย

ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์คือห้องสมุดที่จัดไว้เพื่อการศึกษาทางวิชาแพทย์และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดประเภทนี้นอกจากจะมีตำราแพทย์ วารสาร ตลอดจนไลบรารีต้นวัสดุของวิชาดังกล่าวแล้ว ยังมีวิชาอื่นอีกคือ จิตวิทยา ชีววิทยา สุขวิทยา และวิชาชีพสาขาแพทย์อื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมความรู้ความชำนาญให้แก่แพทย์ในแต่ละสาขาวิชา สิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อห้องสมุดแพทย์มากกว่าห้องสมุดอื่นก็คือวารสาร และย่อเอกสารทั้งสองประเภทนี้ จะช่วยให้แพทย์สามารถติดตามความก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี และเป็นการประหยัดเวลาด้วย นอกจากวารสารแล้วสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลที่เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัยของประชาชน รายงานประจำปีของกระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนแพทย์ โรงพยาบาล และส่วนราชการอื่น ๆ ที่ผลิตเอกสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแพทย์ ซึ่งห้องสมุดควรมีไว้พร้อมเสมอ เพื่อให้บริการแก่อาจารย์แพทย์ นักศึกษาแพทย์ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษาแพทย์นั้น ท่านเซอร์ วิลเลียม ออสเลอร์ ได้กล่าวไว้อย่างน่าฟังว่า "การศึกษาวิชาแพทย์โดยปราศจากหนังสือตำรา เปรียบเสมือนกับการเดินเรือโดยปราศจากหางเสือ" ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกสถาบันที่ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ที่ที่สุด มีการจัดหา จัดเก็บ ตลอดจนมีบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิคอยอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ร่วมกับหลักการศึกษาศาสตร์มาดำเนินการ จึงจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สำหรับประวัติห้องสมุดแพทย์นั้น กล่าวกันว่าชาวบาบิโลเนียน เป็นชาติแรกที่สร้างขึ้นไว้ตามวัดและพระราชวัง ต่อมาเมื่อชาวอัสซีเรียนมีอำนาจก็ไ้ทำการสร้างห้องสมุดขึ้น ชาวอียิปต์ซึ่งเป็นชาติที่มีอำนาจต่อมาได้เจริญรอยตามเช่นเดียวกัน ชาวอียิปต์เป็นชาติที่มีอารยธรรมสูง มีการศึกษาที่ รู้จักจดเหตุการณ์ต่าง ๆ ลงบนกระดาษปาปิรัสเป็นจำนวนมาก

รวมทั้งความรู้วิชาแพทยศัลยกรรม จากบันทึกที่มีคนค้นพบในสมัยต่อมา ทำให้ได้ทราบว่า การแพทย์โคเจอร์พัฒนามาจากแคว้นกรีกกรุงเอเธนส์ มีแพทย์ชาวกรีกคนหนึ่งที่ได้รับการยกย่องมาก คือ ฮิปโปเครติส ท่านผู้นี้เป็นครูแยกการแพทย์ออกจากศาสนา และไสยศาสตร์อย่างสิ้นเชิง โคเจอร์เขียนตำราแพทย์ไว้มากมาย ซึ่งต่อมาหนังสือเหล่านี้ทำให้คนรุ่นหลังสามารถทราบประวัติการแพทย์ในอดีตได้เป็นอย่างดี การแพทย์แบบนี้โคเจอร์มาเป็นลำดับ จนถึงศตวรรษที่ 14 เมื่อ กูเตนเบิร์ก สามารถผลิตแท่นพิมพ์โคเจอร์เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 1939 ทำให้มีการพิมพ์แพร่หลาย มีการสร้างห้องสมุดเพื่อเก็บสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์ขึ้นตามสถานศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งห้องสมุดส่วนตัวด้วย อย่างไรก็ตามห้องสมุดแพทย์ในสมัยเริ่มแรกนั้น ก็เป็นเพียงสถานที่เก็บสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์เท่านั้น ส่วนการจัดอย่างเป็นระเบียบได้เริ่มขึ้นในสมัยศตวรรษที่ 18 นี้เอง

ห้องสมุดตามสถาบันการศึกษาแพทย์แต่เดิมนั้น ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดของโรงพยาบาลมาก่อน ต่อมาจึงได้ขยายมากขึ้นและให้บริการกว้างขวางอย่างเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์แห่งแรกอยู่ที่โรงพยาบาลเพนซิลวาเนีย ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2305 ในสมัยที่สหรัฐอเมริกายังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ต่อมาได้ขยายเป็นโรงเรียนแพทย์ฟิลลาเดลเฟีย บางแห่งมีอายุเป็นร้อยปี บางแห่งเพิ่งตั้งในศตวรรษที่ 20 นี้เอง อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดทุกแห่งตั้งขึ้นก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันคือ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์หลายแห่งมีชื่อเสียงมาก และเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก จากการศึกษาค้นคว้า ทำให้ทราบว่าหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ส่วนใหญ่ในสมัยก่อนได้มาจากห้องสมุดส่วนตัวของแพทย์ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน เคยมีผู้ทำการสำรวจเรื่องนี้ ทราบว่าแพทย์ที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ นิยมสะสมหนังสือและมีห้องสมุดส่วนตัว หนังสือเหล่านี้ต่อมาได้กระจายไปตามโรงเรียนแพทย์บาง หายไปบาง แพทย์บางท่านได้ทำการเก็บรักษาหนังสือเป็นอย่างดี และต่อมาได้มอบให้ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ เช่น หนังสือส่วนตัวของ เซอร์ วิลเลียม ออสเลอร์ ปัจจุบันเก็บรักษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแมกิลล์ หนังสือของนายแพทย์ จอห์น มิลตัน เก็บไว้ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเยล เป็นต้น หนังสือเหล่านี้มีบทบาทในการศึกษาประวัติการแพทย์เป็นอย่างดี

บุคคลสำคัญในวงการแพทย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจเรื่องห้องสมุดโรงเรียนแพทย์มาก มีการสำรวจสภาพของห้องสมุดหลายครั้ง ที่ทำเช่นนั้นก็เพื่อที่จะศึกษาให้เห็นสภาพของห้องสมุดว่าเป็นอย่างไร การศึกษาค้นคว้าครั้งสำคัญในเรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2453 เมื่อนายเฟรสนอร์ ได้ทำการสำรวจห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทั่วประเทศ ปรากฏว่าห้องสมุดหลายแห่งมีลักษณะไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน ซาคอปกรณ ผูกแฉก ทำให้บุคคลสำคัญในวงการศึกษาศึกษาแพทย์ตื่นตัวมาก และในปี พ.ศ. 2505 นายขรรค์วิสต์ ได้ทำการศึกษาศภาพของห้องสมุดอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ไม่ได้เจริญตามความก้าวหน้า การขยายตัวของการศึกษาแพทย์เลย ห้องสมุดหลายแห่งประสบปัญหาเรื่องการเงิน สถานที่เก็บสิ่งพิมพ์ บุคคลากร เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็มีบุคคลสำคัญทั้งในวงการศึกษาศึกษาแพทย์และห้องสมุดแพทย์ ใดร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคาววิธีต่าง ๆ ประกอบกับได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงสามารถทำให้ลบลบปัญหาบางอย่างได้

สมาคมห้องสมุดแพทย์ของสหรัฐอเมริกาที่มีส่วน กล่าวคือ เป็นที่รวมของบรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์ มีการจัดประชุมเพื่อแก้ปัญหา ทำการอบรมบรรณารักษ์ มีการออกประกาศนียบัตรรับรองแก่ผู้ที่เข้าอบรมและสำเร็จการศึกษา ให้ทุนการศึกษา วางหลักสูตรการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ให้โตมาตรฐาน ออกกฎหมายคุ้มครองอาชีพบรรณารักษ์ กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมอาชีพและยกฐานะบรรณารักษ์ให้ดีขึ้น นอกจากนี้สมาคมยังได้ออกมาตรฐานห้องสมุดแพทย์ เพื่อให้สมกับเป็นห้องสมุดของสถาบันชั้นสูงด้วย กิจกรรมของสมาคมมีส่วนช่วยทำให้กิจการของห้องสมุดแพทย์เจริญก้าวหน้ามาก ซึ่งมีผลต่อการศึกษาแพทย์ของประเทศโดยตรง

ปัจจุบันห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกาได้ก้าวหน้าไปไกลมากจนเป็นผู้นำในเรื่องนี้สำหรับประเทศอังกฤษ กล่าวกันว่าโรงเรียนแพทย์แห่งแรกอยู่ที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และออกซฟอร์ด ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งตั้งในสมัยกลาง และก็มีห้องสมุดเพื่อใช้ประกอบการศึกษามาในสมัยเดียวกัน สมัยนี้พระมโอรานาจและรับผิดชอบในการศึกษา ต่อมามีการแย่งอำนาจระหว่างกษัตริย์และฝ่ายศาสนา เพื่อครองความเป็นใหญ่ในการศึกษา จึงทำให้การศึกษาแพทย์เป็นไปอย่างล่าช้า อย่างไรก็ตามก็มีการปรับปรุง

การศึกษาแพทย์มาตลอดเพื่อให้อยู่ในสภาพดีขึ้น หองสมุคก็ได้เจริญควบคู่มากับการศึกษา
ควย และเจริญตามมาเป็นลำดับ

ในสมัยแรก ๆ หองสมุคทั่วไปในอังกฤษได้รับเงินอุดหนุนจากประชาชนที่รักการ
อ่าน รัฐบาลอังกฤษจึงจะให้ความช่วยเหลือแกหองสมุคอย่างเป็นทางการเมื่อศตวรรษที่ 19
นั่นเอง ซึ่งรวมทั้งหองสมุคแพทยควย

หองสมุคแพทยในอังกฤษมีจำนวนมาก และมีชื่อเสียง ส่วนใหญ่เป็นหองสมุคของ
โรงเรียนแพทยและสมาคมแพทยสาขาต่าง ๆ บางแห่งมีอายุมากเป็นร้อยปี มีสิ่งพิมพ์ที่มี
ประโยชน์ต่อการศึกษา มาก และมีการแข่งขันกัน ในระหว่างหองสมุคเกี่ยวกับการให้บริการ
แกสมาชิก เช่น หองสมุค Royal College of Physician of London ตั้งเมื่อปี
พ.ศ. 2061 หองสมุค Guy's Hospital Medical School ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2446
เป็นต้น หองสมุคโรงเรียนแพทยในอังกฤษไม่มีปัญหาวิกฤต ทั้งนี้ เพราะได้ปฏิบัติอย่าง
ถูกต้องมาตั้งแต่แรก และได้รับความร่วมมืออย่างแท้จริงจากกลุ่มหองสมุคแพทยของสมาคม
หองสมุค ซึ่งทำงาน เช่นเดียวกับสมาคมหองสมุคแพทยของสหรัฐอเมริกา และสมาคมได้
ได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์เป็นอย่างดีมาตลอด ทำให้สมาคมทำงานได้สำเร็จบรรลุ
วัตถุประสงค์ ซึ่งวิธีการเหล่านี้มีผลต่อการศึกษาแพทยของประเทศชาติเป็นอย่างดี อีก
ประการหนึ่ง หองสมุคสมาคมแพทยสาขาต่าง ๆ มีส่วนช่วยการศึกษาแพทยมาก เช่น หอง
สมุคสมาคม Royal Medical Society of Edinburgh ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2280 หอง
สมุคสมาคม Medical Society of London ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2316 เป็นต้น หองสมุค
ที่มีสิ่งพิมพ์ทางแพทยไว้ให้บริการแกสมาชิกเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับได้ว่าเป็นการแบ่งเบาภาระ
หองสมุคโรงเรียนแพทยได้มากทีเดียว

สำหรับประเทศในภาคพื้นเอเชีย ญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกที่รับเอาการศึกษาแผน
ตะวันตกเข้ามา และได้เจริญเป็นลำดับ แต่เดิมการแพทยของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลมาจากจีน
เมื่อญี่ปุ่นทำการติดต่อกับประเทศทางยุโรป โดยเฉพาะพวกคิช ก็รับเอาการศึกษา
แพทยแบบคิชมาควย มีการตั้งโรงเรียนแพทยแบบคิชเป็นแห่งแรกที่เมืองนางาซากิ มีครู
แพทยชาวคิชเป็นผู้สอน การตั้งโรงเรียนในสมัยแรก ๆ ประสบปัญหาบางอย่างซึ่งขัดต่อ

ประเพณีดั้งเดิมของญี่ปุ่น แต่ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ประกอบกับชาวญี่ปุ่นให้ความสนใจเรื่องการแพทย์แบบตะวันตกมาก มีการแปลหนังสือตำราจากภาษาคัชเป็นภาษาญี่ปุ่น และมีความเข้าใจดีต่อกัน จึงทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ในระยะหลังญี่ปุ่นสนใจการแพทย์ของเยอรมัน รัฐบาลจึงได้ติดต่อขอความช่วยเหลือให้ส่งครูแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยตั้งโรงเรียนแพทย์ วางหลักสูตรการศึกษาแพทย์ ทำการสอน การบริหารงานตามแบบอย่างของเยอรมันทั้งสิ้น โรงเรียนแพทย์แห่งนี้มีชื่อว่า Tokyo Imperial University Medical School ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2420 มีการส่งนักศึกษาแพทย์ไปศึกษาต่อที่เยอรมัน เมื่อสำเร็จแล้วได้นำความรู้กลับมาปรับปรุงการแพทย์ที่ญี่ปุ่นให้เป็นไปตามแบบของเยอรมันทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ ได้หยุดชงักไปตอนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อย่างไรก็ตามหลักสูตรการศึกษาแพทย์ของญี่ปุ่นก็ยังลงเป็นแบบที่เยอรมันวางไว้ ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นก็ได้หันไปสนใจการแพทย์ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับมาปฏิบัติจนถึงปัจจุบันนี้

โรงเรียนแพทย์ในญี่ปุ่นมีห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่อาจารย์ แพทย์ และนักศึกษาแพทย์ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง โรงเรียนแพทย์และห้องสมุดได้รับความเสียหาย เมื่อสงครามยุติแล้วจึงได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งในด้านสิ่งพิมพ์ อาคาร สถานที่ ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลได้เอาใจใส่เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังได้รับความช่วยเหลือจากองค์การมูลนิธิจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้สภาพของห้องสมุดดีขึ้นตามลำดับ ประกอบกับได้รับความร่วมมือจากสมาคมห้องสมุดแพทย์ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มจัดให้มีการร่วมมือระหว่างห้องสมุดแพทย์ขึ้น ในเรื่องการแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ การทำสัทธิบัตร ออกสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของบรรณารักษ์ ทำการอบรมบรรณารักษ์ ทำการติดต่อขอความร่วมมือกับห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเรื่องบริการถ่ายเอกสาร ทำให้สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้เป็นอย่างดี ถึงกระนั้นก็ตาม ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์บางแห่งใช้แพทย์ที่ไม่มีความรู้เรื่องห้องสมุดเป็นผู้อำนวยการ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการดำเนินงาน ซึ่งในขณะนี้จะแตกต่างกับห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ กล่าวคือ อำนวยการปฏิบัติงานอยู่ที่บรรณารักษ์ ซึ่งมีผู้บังคับบัญชาเป็นคณบดีโรงเรียนแพทย์ หรือ

ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หรือประธานกรรมการห้องสมุด แต่ในญี่ปุ่นไม่เป็นเช่นนั้น
อำนาจทุกอย่างอยู่ภายใต้แพทย์ที่เป็นผู้อำนวยการทั้งสิ้น ปัญหาได้มีการแก้ไขมาตลอด
บางแห่งก็ทำสำเร็จคือ มีบรรณารักษะที่มีวุฒิ มีประสบการณ์มากมาทำหน้าที่แทน แต่ก็ยัง
เป็นส่วนน้อย

จากการศึกษาเรื่องห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ
และญี่ปุ่น ทำให้ทราบประวัติ สภาพปัจจุบัน และความเจริญก้าวหน้าของห้องสมุดแพทย์ของ
ประเทศนั้น ๆ นอกจากนั้นยังทราบอีกว่าแม่ห้องสมุดในประเทศที่เจริญแล้วก็ยังประสบ
ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ กัน และยังทราบอีกว่าสมาคมห้องสมุดแพทย์มีบทบาทสำคัญต่อห้อง
สมุดโรงเรียนแพทย์มาก กิจกรรมของสมาคมมีส่วนช่วยปรับปรุงการศึกษาวิชาบรรณารักษะ-
ศาสตร์และการศึกษาวิชาแพทย์ได้มากที่สุด

สำหรับประเทศไทย การศึกษาแพทย์แผนตะวันตกได้เริ่มเป็นครั้งแรกที่โรงเรียน
แพทยศิริราช เมื่อปี พ.ศ. 2432 โดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว การศึกษาวิชาแพทย์แผนตะวันตกได้ดำเนินตั้งแต่นั้นมา และแพร่หลายไปสูง
ประชาชนมากขึ้น ทำให้รัฐบาลตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งที่สองที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
เมื่อปี พ.ศ. 2490 ด้วยความร่วมมือกับสหประชาชาติไทย การตั้งโรงเรียนในสมัยแรก
เกือบไม่สำเร็จ แต่ด้วยความร่วมมือของหลายฝ่ายก็ทำให้สามารถแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ
ได้ ต่อมาความต้องการแพทย์มีมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งที่สามและที่สี่
ตามลำดับ คือ โรงเรียนแพทย์ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2501 และโรงเรียนแพทย์
โรงพยาบาลรามธิบดีเมื่อปี พ.ศ. 2508 ตามลำดับ

โรงเรียนแพทย์ทั้งสี่แห่งนี้ ต่างก็มีห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่อาจารย์แพทย์และ
นักศึกษาแพทย์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ตั้งพร้อมกับการตั้งโรงเรียนแพทย์ แต่ที่ศิริราชแห่งเดียว
เท่านั้นที่ตั้งภายหลังตั้งโรงเรียนแพทย์ได้ 30 ปีคือ เมื่อปี พ.ศ. 2468 และเนื่องจาก
โรงเรียนแพทย์โรงพยาบาลรามธิบดีมีความสัมพันธ์กับคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ในเรื่องโครงการห้องสมุดรวม จึงได้กล่าวถึงห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ด้วย การตั้งห้อง
สมุดในสมัยแรกเริ่มมีอุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องการเงิน บุคคลากร และครุภัณฑ์ แต่เนื่องจาก

ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรคฤद्यเดชาวิกรม สมเด็จพระบรมราชชนก มูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์ องค์การไชนาเมคดิเคิลบรอด และ มหาวิทยาลัยอัสลินอยส์ หองสมุดจึงสามารถดำเนินการมาได้ และให้บริการมาจนถึงปัจจุบันนี้ กล่าวคือ สมเด็จพระบรมราชชนกได้ทรงเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียนแพทย์ศิริราช ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2460 - 2472 ในสมัยที่ไทยขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์ สมเด็จพระบรมราชชนกเป็นผู้แทนฝ่ายไปเจรจา ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้พระองค์ท่านยังได้ทรงกระทำสิ่งอื่น ๆ อีกหลายประการแก่โรงเรียนแพทย์ เพื่อให้จะให้การแพทย์ของประเทศก้าวหน้า ถึงแม้ว่าพระองค์ท่านเข้าร่วมกิจการแพทย์ของประเทศไม่นานนัก แต่ทำให้กิจการแพทย์ของประเทศเจริญก้าวหน้ามาก นอกจากสมัยพระองค์ท่านแล้ว ทางมูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2508 แก่โรงเรียนแพทย์ โรงพยาบาลรามธิบดี และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ควบคู่ความช่วยเหลือของมูลนิธิทั้งสองครั้งนี้ มีผลทำให้กิจการโรงเรียนแพทย์ของไทยเจริญขึ้นมาก องค์การไชนาเมคดิเคิลบรอด ก็เป็นองค์การหนึ่งที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 จนถึงปัจจุบันนี้ ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศิริราช โดยให้ความช่วยเหลือแก่หองสมุดเป็นพิเศษ นอกจากมูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์ และองค์การไชนาเมคดิเคิลบรอดแล้ว ยังมีมหาวิทยาลัยอัสลินอยส์ ได้ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนแพทย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 - 2513 หองสมุดก็ได้รับความช่วยเหลือในครั้งนั้นด้วย ในเรื่องการเงินและโคมมูนิเคชัน หองสมุดแพทย์ชาวอเมริกันมาช่วยงานหองสมุดเป็นเวลา 4 เดือน ควบคู่ความช่วยเหลือขององค์การมูลนิธิและมหาวิทยาลัยอัสลินอยส์นี้ ทำให้กิจการหองสมุดขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว และมีบริการดีกว่าแต่ก่อนมาก

อนึ่ง จากการศึกษาสภาพของหองสมุดโรงเรียนแพทย์ทั้งสี่แห่ง และคณะวิทยาศาสตร์ จากการส่งแบบสอบถาม และสัมภาษณ์บรรณารักษ์ ทำให้เห็นสภาพของหองสมุดทั้งในด้านการบริหารการทำงาน บริการตลอดจนปัญหาและโครงการของหองสมุดในอนาคต และผลจากการส่งแบบสอบถามนักศึกษาแพทย์ ทำให้ทราบข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่ผู้หองสมุด ซึ่งทำ

ให้บรรณารักษ์เห็นผลการทำงานของตน ได้ทราบทัศนคติของนักศึกษา ได้ทราบขอบกพร่อง
ซึ่งควรแก้ไข สำหรับส่วนที่อยู่แล้วก็พยายามรักษาระดับและทำให้ดียิ่งขึ้น

นับได้ว่าวิวัฒนาการของห้องสมุดแพทย์ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ มีห้อง
สมุดที่ทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างกว้างขวางเป็นอุปกรณ์สำคัญต่อการศึกษาศึกษาแพทย์ใน
ปัจจุบัน

ขอเสนอแนะ

ควรยกฐานะห้องสมุดให้เป็นแผนกหนึ่งในฝ่ายวิชาการขึ้นโดยตรง กับสำนักงาน
คณบดี และยกฐานะบรรณารักษ์วิชาชีพให้มีตำแหน่งเทียบเท่าอาจารย์ การแต่งตั้งควรได้
รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการและเป็นที่ยอมรับของอาจารย์ และแพทย์ทุกคนของโรงเรียน
แพทย์ ควรให้บรรณารักษ์ได้เป็นกรรมการคนหนึ่งของฝ่ายวิชาการด้วย¹ ควรให้มีส่วน
ร่วมในการวางแผนจัดหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนแพทย์ เพราะหน้าที่รับผิดชอบของ
บรรณารักษ์ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกับอาจารย์ อีกประการหนึ่งอาชีพบรรณารักษ์ยังไม่ได้
รับการยกย่องเท่าที่ควร ทำให้ความสนใจของคนทั่วไปมีต่ออาชีพนี้น้อยมาก²

ห้องสมุดควรได้รับการสนับสนุนในด้านการเงินอย่างเพียงพอ สำหรับใช้ซื้อหนังสือ
วารสาร อุปกรณ์ห้องสมุด เพื่อนักศึกษา อาจารย์ได้ใช้สำหรับคนควา ซึ่งจะเป็นทางที่
ให้ทั้งนักศึกษาและอาจารย์เห็นว่าห้องสมุดเป็นองค์ประกอบที่จะขาดเสียมิได้³

¹Estelle Brodman, "Guidelines for Medical School Libraries,"
Journal of Medical Education, 40(January, 1965), 82.

²Charles Wathins, "Role of the Librarian," Bulletin of the
Medical Library Association, 56(January, 1968), 36.

³Vern M. Pings, "Building Precepts and Library Program,"
Bulletin of the Medical Library Association, 56(January, 1968),
25-26.

งบประมาณที่ห้องสมุดได้รับควรเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งนี้ เนื่องจากมีจำนวนแพทย์
เพิ่มมากขึ้น มีการขยายการฝึกหัดของแพทย์มากขึ้น หลักสูตรการศึกษาแพทยก็ขยายและ
เน้นหนักไปในเรื่องให้นักศึกษารู้จักศึกษาด้วยตนเอง อาจารย์ก็มีความจำเป็นจะต้องปรับปรุง
ความรู้ด้วยการอ่าน ศึกษาคนควาเพื่อการสอน ดังนั้นหนังสือตำราควรมีมากพอและพร้อม
เสมอเพื่อสนองความต้องการเหล่านี้¹ ฉะนั้น ถ้าไม่ได้รับงบประมาณตามความต้องการแล้ว
ก็จะเป็นทางทำให้ปัญหาอื่น ๆ ติดตามมา

บรรณารักษควรจัดทำงบประมาณอย่างละเอียด และควรตั้งให้มากกว่าราคาจริง
เล็กน้อย เพื่อว่าบางครั้งอาจมีเหตุจำเป็นต้องจ่ายเพิ่มมากขึ้น อย่างเช่นในกรณีที่โรงเรียน
แพทย์รับนักศึกษาเพิ่ม มีการเปลี่ยนแปลงโครงการการศึกษา มีการตั้งแผนกการศึกษาใหม่²
ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้อาจมีผลกระทบกระเทือนต่องานคานาบริหาร เทคนิค และบริการของ
ห้องสมุดได้

ควรจัดวิชาการให้ห้องสมุดให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาแพทย์ สอนให้นักศึกษาได้
รู้จักสิ่งพิมพ์ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่มีภายในห้องสมุดมาใช้ประกอบการสอน³ ควรจัดให้มีการ
สอนในภาคต้นของปีการศึกษาให้แก่นักศึกษาแพทย์ปีที่ 1 วิชาที่สอนควรกล่าวถึงประวัติของ
สมุด ระเบียบการให้ห้องสมุด ชนิดของวัสดุอุปกรณ์และวิธีใช้หนังสือประเภทพื้นฐานในสาขา
วิชาต่าง ๆ มีทรัพยากร ชนิดของบริการ และเครื่องมือช่วยการคนควา เช่น คัทนี่ ย่อ
เอกสาร เป็นต้น⁴ นอกจากนั้น ควรสอนให้รู้จักใช้สิ่งพิมพ์ทั่วไป สิ่งพิมพ์ประเภทบรรณานุกรม

¹West, Kelley M., op.cit. p.42.

²Brodman Estelle, op.cit., pp. 20-21.

³E. Croftlong, "The Medical Library and the Medical Student,"
Bulletin of the Medical Library Association, 52(July, 1964), 570.

⁴Sonia L. Green "Establishing a New Medical School Library,"
Bulletin of the Medical Library Association, 52(October, 1964), 690.

และรู้จักวิธีการรวบรวมบรรณานุกรมด้วย ควรจัดให้มีภาคปฏิบัติด้วย พยายามเน้นให้นักศึกษารู้จักช่วยตัวเอง¹ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ แม้เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เมื่อจบภาคบรรยายและภาคปฏิบัติแล้วควรมีการทดสอบเพื่อวัดผลด้วย²

ในการสอนนี้ ควรมีอุปกรณ์การสอนอย่างสมบูรณ์ และผู้ที่ทำหน้าที่สอนควรเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริง และสามารถทำการสอนให้โดยผลตรงความมุ่งหมาย ส่วนการสอนการใช้ห้องสมุดอย่างไม่เป็นทางการนั้นควรทำเมื่อมีผู้ขอรองเป็นรายบุคคล

บรรณารักษ์ควรทำการอบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ให้มีความรู้เรื่องห้องสมุดเป็นอย่างดี รู้จักชนิดของบริการ สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาใช้บริการได้ หัวหน้าบรรณารักษ์ควรจัดให้มีการทำหนังสือคู่มือในการทำงาน เพื่อให้สำหรับอบรมเจ้าหน้าที่ อธิบายให้ทราบถึงหน้าที่ของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ทุกคนอย่างละเอียด ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้ทราบถึงปัญหาของห้องสมุด และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการประชุมด้วย ให้แสดงความคิดเห็น ตลอดจนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ควรมีการวัดผลการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นประจำ บรรณารักษ์ควรเป็นที่ปรึกษา สามารถให้คำแนะนำในการปรับปรุงงานได้ และขอคำแนะนำบรรณารักษ์ควรปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม³

¹Cyril C. Barnard, "Medical School Libraries," Lancet, 2(3 October, 1936), 826.

²"Medical School Libraries," Lancet, 2(26 September, 1936), 754.

³Eleanor G. Steinke, "Orientation and Training for the Nonprofessional Library Staff," Bulletin of the Medical Library Association, 50 (January, 1962), 36-41.

ควรจัดหาทุนการศึกษาให้บรรณารักษ์วิชาชีพ ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อ หรือฝึกงาน
ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อจะได้นำประสบการณ์ใหม่ ๆ กลับมาทำประโยชน์แก่
ห้องสมุด

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยควรจัดตั้งกลุ่มหรือแผนกห้องสมุดแพทย์ขึ้นภายใน
สมาคม เช่นเดียวกับสมาคมห้องสมุดประเทศอังกฤษ หรือจัดตั้งสมาคมห้องสมุดแพทย์ขึ้นเป็น
เอกเทศ เช่นเดียวกับสมาคมห้องสมุดแพทย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมปรับปรุง
ห้องสมุดแพทย์ให้มีการร่วมมือกันทั้งในด้านวิชาการและการเงินในระหว่างสมาชิกยิ่งขึ้น¹

ควรมีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างห้องสมุดในเรื่องการทำงาน สิ่งพิมพ์ และ
ปัญหาทางเทคนิค บริหารและบริการ

ควรออกกฎหมายห้องสมุด² จัดวางมาตรฐานห้องสมุดแพทย์³ เมื่อมีสิ่งเหล่านี้แล้ว
ก็เท่ากับเป็นการช่วยเหลือคุ้มครองห้องสมุดแพทย์ประเภทนี้

ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ติดตามผลของการวิจัยเรื่องการศึกษาห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในประเทศไทยต่อไป

---

¹Jean Key Gates, Introduction to Librarianship (New York: McGraw-Hill Book Company, 1968), p. 103.

²Ibid., p. 373.

³Ibid., p. 108.